

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Naděždy Řehákové a soudců Mgr. Martina Kříže a JUDr. Ivanky Havlíkové v právní věci žalobce: **Komunistický svaz mládeže, o.s.**, se sídlem Praha 1, Politických vězňů 9, IČ: 00536679, zast. JUDr. Čestmírem Kubátem, CSc., advokátem se sídlem Praha 1, Maiselova 19, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 4, nám. Hrdinů 3, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12.10.2006 č.j.: VS-6590/SDR/1-2006

t a k t o:

- I. **Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 12.10.2006 č.j.: VS-6590/SDR/1-2006 se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.**
- II. **Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 17.000,- Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobce advokáta JUDr. Čestmíra Kubáta, CSc.**

O d ů v o d n ě n í:

Rozhodnutím označeným v záhlaví tohoto rozsudku (dále jen „napadené rozhodnutí“) žalovaný podle ust. § 12 odst. 3 písm. c) zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sdružování“), rozpustil občanské sdružení s názvem Komunistický svaz mládeže se sídlem Politických vězňů 9, 111 21 Praha 1. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný uvedl, že žalobce byl na základě § 12 odst. 3 zákona o sdružování vyzván dopisem ze dne 25.11.2005, aby upustil od nedovolené činnosti ve smyslu § 4 zákona o sdružování a aby o přijatých opatřeních informoval žalovaného do 31.12.2005. K této výzvě přistoupil žalovaný poté, co obdržel podnět upozorňující na činnost žalobce, konkrétně na údaje prezentované žalobcem na jeho webových stránkách. Žalovaný v předmětné výzvě upozornil žalobce, že záměry jeho činnosti zveřejněné na webových

stránkách jsou jednak v kolizi s § 1 odst. 3 zákona o sdružování, dle kterého se tento zákon nevztahuje na sdružování občanů v politických stranách a v politických hnutích, čímž jde o sdružení nedovolené ve smyslu § 4 písm. b) zákona o sdružování, neboť sleduje dosahování svých cílů způsoby, které jsou v rozporu s ústavou a zákony, a dále s § 4 písm. a) zákona o sdružování, podle něhož nejsou dovolena sdružení, jejichž cílem je popírat nebo omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, rozněcovat nenávisť a nesnášenlivost z těchto důvodů, podporovat násilí a nebo jinak porušovat ústavu a zákony. K uvedenému závěru dospěl žalovaný v souvislosti s dokumentem původně nazvaným „Politický program KSM,“ v rámci něhož bylo uvedeno, že žalobce usiluje o revoluční překonání kapitalismu a o nastolení ekonomických – odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků a jeho nahrazení vlastnictvím společenským – a společenských – zavedení socialistické demokracie – podmínek pro budování socialismu jako prvního stupně k vytvoření společnosti komunistické, jejíž vybudování je konečným cílem. V Politickém programu KSM bylo rovněž uvedeno, že žalobce si je vědom toho, že kapitalismus nemůže být jednoduše reformován, a proto bojuje za revoluční svržení kapitalistického řádu masami pracujících. Na výzvu žalovaného reagoval žalobce vyjádřením z 28.2.2006, jehož přílohou bylo aktualizované znění Politického programu KSM spočívající ve změně jeho názvu na „Program KSM“ a v nahrazení formulací „KSM *usiluje* o revoluční překonání kapitalismu.....“ a „KSM proto *bojuje* za revoluční překonání kapitalismu.....“ formulacemi „KSM *stojí na straně úsilí* o revoluční překonání kapitalismu...“ a „KSM proto *stojí na straně úsilí* o revoluční překonání kapitalismu.“ Žalobce ve vyjádření uvedl, že ačkoliv se neztotožňuje námitkami žalovaného, provedl upřesnění předmětného dokumentu, aby neumožňoval ministerstvem podsouvaný výklad. Po posouzení předloženého „Programu KSM“ dospěl žalovaný k závěru, že žalobce nereagoval v plném rozsahu na jeho výzvu, a proto bylo zahájeno řízení o rozpuštění žalobce na základě § 12 odst. 3 zákona o sdružování. O zahájení řízení byl žalobce vyrozuměn dopisem ze dne 20.7.2006 s tím, že má právo se seznámit s podklady rozhodnutí a vyjádřit se k nim. Z vyjádření žalobce k zahájenému řízení, jež bylo žalovanému doručeno dne 6.9.2006, vyplývá, že žalobce považuje zahájené řízení za neoprávněné a požaduje jeho zastavení s odkazem na opětovně připojené stanovisko žalobce z 3.8.2006. V tomto stanovisku se uvádí, že v podkladech pro rozhodnutí žalovaného použitý vývod, že žalobci jde o jiný způsob ustanovování politické reprezentace státu, je pouze vývodem žalovaného; lze konstatovat, že pokud však jde komukoli o jiný způsob ustanovování politické reprezentace a proces ustanovování je konformní s demokratickým a právním státem, s aktuálním ústavním pořádkem, nejedná se o protizákonnou skutečnost. Cílem žalobce není účast ve volbách, navíc není právně relevantně doloženo, která část stanov či Programu KSM by měla představovat usilování o činnost vyhrazenou politickým stranám či hnutím. Žádné takové ustanovení ve stanovách a programu žalobce neexistuje. Dále je s odkazem na stanov, které by dle názoru žalobce měly být jako jediné posuzovány, namítáno, že žalobce svým programem neusiluje o omezování práv, prosazování nesnášenlivosti atd., neboť jeho cílem je naopak skutečné rozvinutí naplňování všech práv a svobod. Přitom se poznamenává, že v dokumentu žalobce se nikde neobjevuje hlásání násilí. Žalobce odmítl, že by vyzýval k jinému boji než politickému. Ve stanovisku ze dne 3.8.2006 žalobce rovněž reagoval na vědecká stanoviska Ústavu státu a práva Akademie věd ČR, Západočeské univerzity v Plzni a politologa PhDr. Zdeňka Zbořila, vyžádaná žalovaným. V této souvislosti byl za podjatého označen zpracovatel stanoviska Ústavu státu a práva Akademie věd ČR s tím, že se jedná o jeho osobní stanovisko a nikoli o stanovisko ústavu. Žalovaný v napadeném rozhodnutí poukázal na znění úvodní části „Programu KSM“, v níž se uvádí, že žalobce stojí na straně úsilí o revoluční překonání kapitalismu a o nastolení ekonomických – odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků a jeho nahrazení

vlastnictvím společenským – a společenských – zavedení socialistické demokracie – podmínek pro budování socialismu jako prvního stupně k vytvoření společnosti komunistické, jejíž vybudování je konečným cílem. Poté žalovaný upozornil na to, že podle § 12 odst. 3 zákona o sdružování je pro uplatnění postupu ze strany ministerstva rozhodující činnost občanského sdružení a nikoli znění jeho stanov. Za tu je pak třeba nepochybně považovat i veřejnou prezentaci programu, který konkretizuje obecná ustanovení stanov. Pokud by tomu tak nebylo, bylo by popřeno samotné ust. § 4 zákona o sdružování, výslovně vylučující dosahování cílů, porušujících mj. ústavu a zákony. Žalovaný se následně zabýval výše uvedenými formulacemi obsaženými v „Programu KSM“, které i nadále připouští zapojení žalobce do aktivit neslučitelných s ochranou práva každého jednotlivce garantovaného v čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Přihlášení se k úsilí, které směřuje k popření práva soukromého vlastnictví výrobních prostředků, je dle žalovaného neslučitelné se základními demokratickými principy. Jak přitom vyplývá z čl. 9 odst. 2 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), změna podstatných náležitostí demokratického právního státu, mezi jehož atributy se dle čl. 1 Ústavy ČR řadí ochrana práv a svobod člověka a občana, je přitom nepřipustná. Na základě těchto skutečností je dle žalovaného třeba vyloučit snahy jakéhokoliv subjektu, jež by byly porušením výše uvedené ústavní úpravy, vycházející z principů vyjádřených mimo jiné v Evropské úmluvě o lidských právech a základních svobodách (dále jen „Úmluva“). Proto nelze akceptovat ani vyjádření žalobce, podle něhož změny uspořádání společnosti by měly proběhnout demokraticky v souladu s aktuálním právním řádem s tím, že žalobce odmítá, že by vyzýval k jinému boji než politickému. Úsilí o změny prováděné výše uvedenými metodami je legální pouze v případě, kdy neútočí proti některému ze základních principů chráněných mezinárodními úmluvami a ústavním pořádkem. Argumentuje-li žalobce tím, že jeho záměry se týkají pouze vlastnictví výrobních prostředků a nikoliv vlastnictví komplexně, neboť když hovoří o společenském vlastnictví výrobních prostředků, má tím na mysli výrobní prostředky nezbytné a rozhodující pro vývoj společnosti, o jejichž rozsahu a formách vlastnictví by bylo demokraticky rozhodnuto v souladu s právním řádem, není v této argumentaci zohledněno, že právo ve smyslu čl. 11 odst. 1 Listiny dopadá na veškerý majetek bez ohledu na jeho charakter, tedy rovněž bez ohledu na to, jde-li o soukromé vlastnictví k výrobním prostředkům či nikoliv. Odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků a jeho nahrazení vlastnictvím společenským tudíž nepřichází v úvahu. Ačkoliv výklad uplatněný žalobcem nemá dle názoru žalovaného vliv na jiné posouzení věci, žalovaný pro úplnost poznamenal, že za rozhodný je třeba vždy považovat text posuzovaného dokumentu, který je v daném případě zcela jednoznačný. Žalovaný uzavřel, že záměr výslovně vyjádřený v „Programu KSM“ je v rozporu s § 4 písm. a) zákona o sdružování, podle něhož nejsou dovolena sdružení, jejichž cílem je jinak porušovat ústavu a zákony. Za těchto okolností žalovanému nezbylo, než aby v souladu s čl. 20 odst. 3 Listiny rozhodl o rozpuštění žalobce. Co se týče blíže nezdůvodněné námitky, v níž žalobce označil za podjatého zpracovatele stanoviska Ústavu státu a práva Akademie věd ČR, žalovaný vycházel z toho, že v případě tohoto stanoviska nejde o znalecký posudek ve smyslu § 56 správního řádu, nýbrž o vědecké stanovisko vyžádané s ohledem na zvažované důvody k rozpuštění žalobce. Uplatnění institutu vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci ve smyslu § 14 odst. 7 správního řádu bylo tudíž nedůvodné. Napadené rozhodnutí v závěru obsahuje poučení o tom, že proti němu lze podat ve lhůtě do 30 dnů od doručení žalobu k Městskému soudu v Praze.

Žalobou ze dne 14.11.2006, podanou u Městského soudu v Praze, se žalobce domáhal zrušení napadeného rozhodnutí. V žalobě předně namítl, že podle speciálních ustanovení § 12 odst. 3 a 4 zákona o sdružování je v daném případě možno podat opravný prostředek výlučně k Nejvyššímu soudu, a to do dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu, a řízení

se vede podle občanského soudního řádu, nikoli podle soudního řádu správního. Ust. § 12 odst. 4 zákona o sdružování má dle přesvědčení žalobce jako *lex specialis* přednost před soudním řádem správním (*lex generalis*), podle něhož bylo zřejmě formulováno poučení o opravném prostředku obsažené v napadeném rozhodnutí. Z uvedených důvodů žalobce namítl věcnou nepřislusnost Městského soudu v Praze k řízení o podané žalobě, přičemž uvedl, že žalobu z opatrnosti zaslal též Nejvyššímu soudu.

Poté žalobce v podané žalobě stručně shrnul dosavadní průběh řízení, jež vyústilo ve vydání napadeného rozhodnutí. Ve stručnosti konstatoval rovněž obsah odborného vyjádření PhDr. Zdeňka Zbořila, vyjádření JUDr. Milana Kindla, CSc., a Stanoviska Ústavu státu a práva Akademie věd ČR k některým částem Programu KSM z hlediska jejich slučitelnosti s Ústavou ČR, popř. se zákonem o sdružování ze dne 30.6.2006, které vypracoval JUDr. Jiří Grospič, CSc. Žalobce má za to, že žalovaný se v napadeném rozhodnutí z těchto tří odborných vyjádření přiklonil ke stanovisku experta JUDr. Jiřího Grospiče, CSc., a se zbylými se v rozporu se zákonem nijak nevypořádal. Objektivní názor na vědecký profil JUDr. Jiřího Grospiče, CSc., si dle žalobce lze učinit srovnáním jeho současných ideologických názorů s jeho teoretickými právními názory z období tzv. nesvobody. Žalobce na tomto místě poukázal na komentář jmenovaného autora k čl. 7 Ústavy ČSSR, publikovaný rok před listopadem 1989, a uvedl, že teoretické práce jmenovaného experta jsou tendenční. Expert ve svém vyjádření, o které se žalovaný opřel, nerozlišuje různá pojetí pojmu vlastnictví, a proto i u žalobce pokládá za samozřejmé ztotožnění společenskovedního nazírání na soukromé či společenské vlastnictví s občanskoprávním institutem vlastnického práva, ačkoliv je zjevné, že Program KSM není dokumentem právním. I kdyby tomu tak bylo a žalobce by ve svém programu skutečně ztotožňoval společenskovední pojetí vlastnictví s vlastnickým právem, tak by se JUDr. Grospič, CSc., jako právní expert musel zabývat i takovými podstatnými právními otázkami, jako zda má žalobce v programu vyvlastňování ve veřejném zájmu nebo ne, na základě zákona či nikoliv a zda za náhradu nebo bez ní.

Žalobce namítl, že v českém právním řádu není soukromé ani společenské vlastnictví definováno; jedná se o teoretické pojmy. Uvádí, že právní regulace chování vlastníka v zájmu společnosti tiskne jeho vlastnickému právu společenský charakter. Dochází tak k zespolečenštění soukromého vlastnictví. Do té míry, do jaké stát tímto způsobem posiluje společenskou povahu vlastnictví, zároveň oslabuje soukromý charakter vlastnictví – nahrazuje soukromé vlastnictví společenským. Zejména o tom je celý právní řád. Žalobce je toho názoru, že soukromé vlastnictví v krystalicky čisté podobě je dnes již jen to, které pochází ze zločinu. Naopak konkrétní vlastnické právo státu může mít i soukromou povahu podle toho, jakým cílům slouží. Expert povoláný žalovaným (míněno JUDr. Grospič, CSc.) podsouvá žalobci pojetí vlastnictví, které bylo jednou z nejvýznamnějších stalinských deformací marxismu, patrně proto, že sám dosud žije v jejím zajetí. Právě podle stalinské koncepce došlo ke ztotožnění společenskovedního pojetí vlastnictví s vlastnictvím v právním smyslu a k dělení vlastnictví na socialistické a nesocialistické, na druhy a formy, z nichž nejvyšší formou mělo být socialistické státní vlastnictví údajně vylučující vykořisťování člověka člověkem. Stanovisko JUDr. Grospiče, CSc., je sice žalovaným prezentováno jako vědecké stanovisko Ústavu státu a práva AV ČR, ale ve skutečnosti jde jen o současný osobní názor jednoho z jeho pracovníků, který není výsledkem vědecké rozpravy kolektivu uzavřené objektivním způsobem. Stanovisko není zpracováno *lege artis*, nemá zákonné náležitosti znaleckého posudku, je pro toto řízení právně irelevantní a nemůže být podkladem pro rozhodnutí.

Ačkoliv žalovaný v napadeném rozhodnutí dospěl k závěru, že „Program KSM“ je v rozporu s ust. § 4 písm. a) zákona o sdružování, neboť jinak (než způsoby uvedenými v tomto ustanovení) porušuje ústavu a zákony, k odůvodnění tohoto tvrzení dle mínění žalobce neuvedl jedinou větu z programu, ani jediný skutek, ani jedinou právní normu, kterou měl žalobce při své činnosti porušit. Žalovaný v odůvodnění rozhodnutí uvedl pouze to, že pro uplatnění postupu ze strany ministerstva je rozhodující činnost občanského sdružení a nikoli znění jeho stanov. Za tu je pak třeba považovat i veřejnou prezentaci programu, který konkretizuje obecná ustanovení stanov. Žalovaný tak zaměnil vyslovení názoru se skutkem. Aby však mohl být zahájen proces vedoucí k rozpuštění občanského sdružení podle § 12 odst. 3 zákona o sdružování, musí občanské sdružení vyvíjet činnost, která je vyhrazena politickým stranám či hnutím nebo která je v rozporu s ust. § 4 nebo § 5 tohoto zákona. Jenže politické strany nemají monopol na vyjádření a šíření svých názorů, byť i politických, a na vyslovení cíle nahradit soukromé vlastnictví společenským také není nic nezákonného ani protiústavního. Proto nelze naplnit podmínku pro rozpuštění občanského sdružení ve smyslu § 12 odst. 3 zákona o sdružování zveřejněním Programu KSM. Vyslovení a zveřejnění názoru není činnost (konkrétní jednání, skutek) a už vůbec ne činnost ve smyslu citovaného ustanovení.

Žalobce dále namítl, že podle čl. 17 odst. 2 Listiny má každý právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i právo svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu. Pod pojmem každý se rozumí nejen fyzická osoba, ale též každá právnická osoba, kterou je i žalobce. Svoboda projevu a právo na informace pak mohou být omezeny jedinež zákonem vydaným podle banketního ustanovení čl. 17 odst. 4 Listiny. Žalovaný přitom ve svém rozhodnutí neuvedl, které zákonné ustanovení žalobce ve svém programu, resp. jakým konkrétním skutkem toto právo a tuto svobodu porušil. Právo na svobodu projevu, zahrnující mimo jiné svobodu zastávat názory a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice, je zakotveno též v čl. 10 Úmluvy, jakož i v čl. 19 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. K argumentaci žalovaného stran zapojení žalobce do aktivit neslučitelných s ochrannou práva jednotlivce garantovaného v čl. 11 odst. 1 Listiny žalobce poznamenal, že podle čl. 11 odst. 2 Listiny zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečení potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob. Přitom je obecně známo, že už nyní existují zákony, které upravují postavení a právní poměry státních podniků, jež hospodaří s majetkem státu (např. zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku nebo zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích). Žalobce je přesvědčen, že nikoli jeho stanovisko, ale názor vyjádřený v napadeném rozhodnutí je s ustanovením výše uvedeného článku Listiny v rozporu. Poukázal rovněž na znění čl. 1/1 Dodatkového protokolu k Úmluvě, vyhlášeného pod č. 209/1992 Sb., podle něhož nikdo nemůže být zbaven veřejného majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva. Stanovení limitů pro zbavení vlastnictví se tedy ponechává k volnému posouzení státu a podléhá podmínkám, které text stanovil s cílem chránit jednotlivce proti svévolným zásahům do vlastnického práva. Evropský soud pro lidská práva pak pojem veřejného zájmu chápe široce - tento pojem může naplňovat jakákoli legitimní politika sociálně ekonomického nebo jiného charakteru a zvláště politika sociální spravedlnosti. Žalobce se dovolává rovněž čl. 1/2 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, jakož i čl. 1/2 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, vyhlášených pod č. 120/1976 Sb., v nichž se stanoví, že všechny národy mohou pro své vlastní cíle svobodně disponovat svým přírodním bohatstvím a zdroji bez újmy na jakýchkoli závazcích z mezinárodní hospodářské spolupráce, založené na

vzájemné výhodnosti a mezinárodním právem. V žádném případě nesmí být národ zbaven svých vlastních prostředků k životní existenci.

V závěru podané žaloby žalobce shrnul uplatněné žalobní body takto:

- poučení o možnosti podat opravný prostředek obsažené v napadeném rozhodnutí je v rozporu s ust. § 12 odst. 3 a 4 zákona o sdružování a v rozporu s ústavně i mezinárodně uznávaným lidským právem na spravedlivý proces,
- napadené rozhodnutí o rozpuštění žalobce je v rozporu s ústavně zaručenou svobodou projevu tohoto sdružení a s jeho právem vyhledávat a šířit informace (čl. 17 Listiny) vč. informací o tom, že zákonem lze stanovit, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob (čl. 11 odst. 2 Listiny), a že kdokoli může být zbaven majetku ve veřejném zájmu a za podmínek stanovených zákonem a obecnými zásadami mezinárodního práva (podle čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě),
- napadené rozhodnutí je v rozporu s právem každého se svobodně sdružovat podle čl. 20 Listiny a zákona o sdružování.

Žalovaný navrhl, aby soud podanou žalobu zamítl. Ve vyjádření k žalobě nejprve uvedl, že ke vzniku žalobce došlo dne 6.12.1993 jeho registrací u Ministerstva vnitra provedenou podle zákona o sdružování. Žalovaný se začal zabývat údajnými nedovolenými aktivitami žalobce na základě podnětu k rozpuštění žalobce podaného Policií ČR ze dne 17.10.2005, ve kterém policejní orgán dospěl k závěru, že činnost žalobce je v rozporu s § 4 písm. a) a b) zákona o sdružování, a to ve spojitosti s dokumenty zveřejněnými na webových stránkách žalobce, zejména s materiálem nazvaným „Politický program KSM,“ jehož název byl po aktualizaci změněn na „Program KSM.“ Žalovaný ve vyjádření poukázal na to, že řízení o obsahově totožné žalobě, kterou žalobce podal u Nejvyššího soudu, bylo usnesením tohoto soudu z 15.2.2007 zastaveno. Důvody, o které se opírá podaná žaloba, dle názoru žalovaného ve své podstatě opakují důvody obsažené ve vyjádření žalobce k zahájení řízení o jeho rozpuštění a spočívají především ve výhradách vůči zpracovateli jednoho z odborných stanovisek vyžádaných v dané věci ministerstvem, JUDr. Grospiče, CSc., a dále ve ztotožnění činnosti a prezentace cílů žalobce vyjádřených v jeho programu s tím, že ze strany žalobce tak bylo využito práva na svobodu projevu, zahrnující mimo jiné svobodu zastávat názory a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů. V neposlední řadě žalobce poukazuje na čl. 11 odst. 2 Listiny. Ve vztahu k těmto žalobním námitkám by podle žalovaného bylo možné odkázat na napadené rozhodnutí, v jehož odůvodnění jsou v souladu s § 68 odst. 3 správního řádu jednoznačně vyjádřeny úvahy, jimiž se žalovaný při jeho vydání řídil. V napadeném rozhodnutí jsou citovány jak záměry žalobce týkající se jeho předpokládaných aktivit ve smyslu „Programu KSM,“ které je třeba považovat za nedovolené, tak právní normy, s nimiž jsou tyto v kolizi. Výhrady žalobce směřující vůči JUDr. Grospičovi, CSc., jsou pokládá žalovaný za zjevně irelevantní s tím, že předmětné stanovisko bylo vyžádáno pro účely dílčích podkladů, nikoli jako znalecký posudek ve smyslu § 56 správního řádu. Nelze pominout ani skutečnost, že stanovisko bylo vydáno jako stanovisko Ústavu státu a práva AV ČR a bylo podepsáno jeho ředitelem. Ani stanoviska PhDr. Zdeňka Zbořila a proděkana Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni ve vazbě na vyjádření žalobce a jeho aktualizovaný program činnosti nebyla jednoznačná a nevyvrátila tak žalovaným zastávaný názor o existenci důvodů pro rozpuštění žalobce. Žalovaný má za to, že svoboda projevu v sobě zahrnuje i právo na prezentování názorů, které jsou diskutabilní či kontroverzní, avšak i tato svoboda musí mít svoje limity, které je

třeba spatřovat ve vazbě na programové cíle (žalobce) spočívající v odstranění základních demokratických principů promítnutých v Ústavě, Listině a nakonec i v § 4 zákona o sdružování. Co se týče výkladu záměrů žalobce týkajícího se majetku, je třeba jeho zúžení považovat za ryze účelové. Pro toto zúžení nelze v „Programu KSM“ nalézt oporu.

Ze správního spisu předloženého soudu žalovaným vyplynuly tyto skutečnosti významné pro posouzení věci samé:

Dne 21.10.2005 byl žalovanému doručen podnět k rozpuštění žalobce podaný Policií ČR. Policejní orgán v podnětu uvedl, že při výkonu své činnosti zjistil, že žalobce porušuje ustanovení zákona o sdružování. Z analýzy textů zveřejňovaných žalobcem bylo zjištěno, že žalobce je politickou organizací, přestože není registrován jako politická strana nebo politické hnutí. Policie poukázala na znění Politického programu KSM zveřejněného na webových stránkách žalobce, které k podnětu připojila jako přílohu. V něm se uvádí, že žalobce usiluje o revoluční překonání kapitalismu a o nastolení ekonomických – odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků a jeho nahrazení vlastnictvím společenským - a společenských – zavedení socialistické demokracie – podmínek pro budování socialismu jako prvního stupně k vytvoření společnosti komunistické, jejíž vybudování je konečným cílem. Dále se v něm uvádí, že žalobce si je vědom toho, že kapitalismus nemůže být jednoduše reformován, a proto bojuje za revoluční svržení kapitalistického řádu masami pracujících. Policejní orgán mj. v podnětu uvedl, že žalobce výslovně neříká, jakou formu má revoluce mít a jaké prostředky třídního boje se mají použít, zásadně však odkazuje na učení Marxe, Engelse a Lenina. Již ve svém politickém programu prohlašuje, že je organizací vycházející z učení Marxe, Engelse, Lenina a dalších významných myslitelů komunistického hnutí. K marxismu-leninismu se žalobce otevřeně hlásí a propaguje jej jak podrobným vysvětlováním jeho základů, tak četnými citacemi z děl Marxe, Engelse a Lenina na významných místech (záložka „Marxismus“ přímo na hlavní stránce webové prezentace žalobce). V těchto materiálech se nepokrytě hovoří o násilné revoluci a ozbrojeném boji proti demokratickému zřízení. Jestliže žalobce propaguje revoluční svržení vlády, aniž by formu revoluce upřesnil, a zároveň se odvolává na osobu Lenina, který, jak je každému známo, vedl násilnou revoluci a nastolil za pomoci teroru extrémně nedemokratický režim, je dle Policie nepochybné, že žalobce propaguje revoluci násilnou. Z textů zveřejněných žalobcem vyplývá, že žalobce se k ideologii marxismu-leninismu nestaví neutrálně, že mu nejde o pouhé informování veřejnosti o marxismu-leninismu nebo o publikaci historických dokumentů. Žalobce marxismus-leninismus úmyslně propaguje a snaží se jej uskutečnit, což dokazují formální znaky (existence politického programu), ale také použítá vyjádření (obraty jako „KSM bojuje“, „KSM usiluje“ a „Cílem je“). Pro marxismus-leninismus je přitom typické, že počítá s revolučním přechodem od kapitalismu k socialismu a poté ke komunismu, hlásá nutnost třídního boje a potřebu diktatury proletariátu. Hlásá rovněž třídní zášť, zejména vůči buržoazii. V zemích, které marxisticko-leninský program realizovaly, docházelo k brutálnímu potlačování lidských práv. Marxisté-leninisté však tyto zločiny často relativizují nebo se je snaží popírat. Všechny tyto charakteristiky je podle policie možno vysledovat v materiálech zveřejňovaných žalobcem. Žalobce se velmi sporadicky od některých prvků marxismu-leninismu navenek distancuje. Například o třídním boji tvrdí, že jej nepropaguje, přestože se současně velmi často a obsáhle hlásí k dílu Lenina, vč. pasáží propagujících třídní boj. Z analýzy textů žalobce tak vyplývá, že se jedná o pouhé maskování skutečného programu a cílů žalobce, aby se vyhnul právnímu postihu. Jestliže žalobce opakovaně uvádí, že jeho cílem je svržení politického systému a zároveň že k této revoluci má vést třídní boj, nelze učinit jiný závěr, než že žalobce třídní boj propaguje. Pokud by s názorem Stalina žalobce nesouhlasil, neodkazoval by na něj, stejně jak na názory Lenina a zbylých klasiků a neuváděl by je jako autoritu. Samotné odkazování na Lenina a Stalina jako na autority, i když se oba

zapsali do historie jako diktátoři a masoví vrazi, lze brát jako doklad postoje žalobce k demokratickým hodnotám a lidským právům. Policejní orgán ve svém podnětu rovněž uvedl, že časopis žalobce Mladá pravda krom výše uvedeného soustavně propaguje nedemokratické režimy na Kubě a v KLDŘ. Na stránkách Mladé pravdy jsou otiskovány vlastní nebo převzaté oslavné články o tamějších režimech, jejichž nedemokratičnost je popírána. Policejní orgán proto dospěl k závěru, že jsou dány důvody k rozpuštění žalobce dle § 12 odst. 3 písm. c) zákona o sdružování, neboť jeho činnost je v rozporu s § 4 písm. a) a b) téhož zákona. Shora uvedenými příklady je podle policejního orgánu doloženo, že žalobce je sdružení, jehož cílem je popírat nebo omezovat práva občanů pro jejich politické smýšlení a sociální postavení (zejména buržoazie a politických oponentů komunismu), rozněcovat proti nim nenávisť a nesnášenlivost (třídní boj, který žalobce nikoli popisuje, nýbrž propaguje), podporovat násilí (násilná revoluce) a sledovat dosahování tohoto cíle způsoby, které jsou v rozporu s ústavou a zákony (revoluce, diktatura proletariátu). Zároveň policejní orgán podotkl, že snaha o svržení politického systému a nastolení jiného způsobu ustanovování politické reprezentace státu je z hloubky věci činností, kterou zákonodárce vyhradil politickým stranám a hnutím ve smyslu § 12 odst. 3 písm. a) zákona o sdružování. Tuto činnost však policejní orgán pokládá za podružnou vzhledem k tomu, že se jedná o činnost tak jako tak zakázanou.

V upozornění a výzvě vydané dne 25.11.2005 podle § 12 odst. 3 zákona o sdružování žalovaný vyznamenal žalobce o tom, že obdržel podnět policie poukazující na některé aspekty činnosti žalobce. Žalovaný dále poukázal na obsah dokumentu „Politický program KSM“ zveřejněného na webových stránkách žalobce. Z něj žalovaný dovozuje, že žalobce usiluje o nastolení jiného způsobu ustanovování politické reprezentace státu. Tento záměr však nelze uskutečnit bez vazeb, k nimž dochází v procesu realizace činnosti vyhrazené politickým stranám a politickým hnutím na základě § 1 odst. 1 zákona č. 494/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. Žalovaný má z uvedeného důvodu za to, že se v daném případě jedná o sdružování za účelem účasti na politickém životě společnosti, které je však s ohledem na výše uvedené z působnosti zákona o sdružování, podle něhož žalobce vznikl, vyloučeno, neboť podle § 1 odst. 3 zákona o sdružování se tento zákon nevztahuje na sdružování občanů v politických stranách a politických hnutích. V souvislosti s politickým programem, o jehož realizaci žalobce usiluje, dle názoru žalovaného dochází zároveň ke kolizi žalobce s ust. § 4 zákona o sdružování. Na základě četných citací z děl Marxe, Engelse a Lenina, z jejichž učení žalobce vychází, nelze než konstatovat, že žalobce se k ideologii marxismu-leninismu nestaví neutrálně, že mu nejde o pouhé informování veřejnosti o marxismu-leninismu nebo o publikaci historických dokumentů, nýbrž o jeho úmyslnou propagaci, a to v kontextu se záměry vyjádřenými v Politickém programu KSM. Je-li pro marxismus-leninismus typické, že ve spojitosti s revolučním přechodem od kapitalismu k socialismu a poté ke komunismu hlásá nutnost násilné revoluce, třídního boje a potřebu diktatury proletariátu, jakož i třídní zášť, je nepochybné, že žalobce svým programem usiluje o několik ze shora uvedených cílů, pro něž není existence občanského sdružení dovolena. Za tohoto stavu dospěl žalovaný k závěru, že žalobce je organizací uvedenou v § 1 odst. 3 zákona o sdružování a dále že jde o sdružení, jehož cílem je jinak porušovat ústavu a zákony a dosahovat svých cílů způsoby, kterou jsou v rozporu s ústavou a zákony (§ 4 písm. a/ a b/ zákona o sdružování), takže jsou dány důvody pro postup dle § 12 odst. 3 téhož zákona. Žalovaný proto vyzval žalobce, aby upustil od nedovolené činnosti ve smyslu § 4 zákona o sdružování a aby jej o přijatých opatřeních informoval do 31.12.2005.

V odpovědi na výzvu žalovaného ze dne 25.11.2005, datované dnem 28.2.2006, žalobce mimo jiné uvedl, že uvedený krok žalovaného vyvolal zásadní nesouhlas velké části

společnosti, kdy petici na podporu žalobce podepsaly tisíce občanů České republiky. Velký ohlas zaznamenala iniciativa žalovaného i v zahraničí. Žalobce má za to, že jeho činnost probíhala a probíhá zcela v souladu se zákonem. Svou činnost odvíjí od stanov, které jsou jeho hlavním dokumentem a které byly schváleny žalovaným. Žalobce rovněž poukázal na to, že zpochybňování charakteru občanského sdružení se týká pouze jeho a ne jiných mládežnických organizací blízkých politickým stranám, které v České republice působí, jako jsou Mladí konzervativci, Mladí sociální demokraté či Mladí křesťanští demokraté. Proklamace prezentované v měsíčníku žalobce Mladá pravda nejsou oficiálními dokumenty a stanovisky žalobce jako občanského sdružení, nýbrž se jedná o realizaci základních ústavních práv a svobod, konkrétně svobody projevu a práva na informace ve smyslu čl. 17 Listiny. Žalobce odmítá, že by jeho činnost byla realizací práva občanů na sdružování v politických stranách a v politických hnutích. Závěr žalovaného, že žalobce je sdružením, jehož cílem je jinak porušovat ústavu a zákony a dosahovat svých cílů způsoby, které jsou v rozporu s ústavou a zákony, hodnotí žalobce jako nepodložený a účelový, přičemž uvádí, že svou činnost zakládá na demokratických principech, které má rovněž zakotveny ve stanovách. Přestože příslušné orgány žalobce projednaly námitky žalovaného a neztotožnily se s nimi, upřesnily znění dokumentů KSM, aby tyto neumožňovaly žalovaným podsouvání výklad. Jako přílohu svého vyjádření žalobce připojil aktualizovaný „Program KSM.“

Žádostí ze dne 29.5.2006 požádal žalovaný o vyjádření v dané věci JUDr. Jaroslava Zachariáše, CSc., ředitele Ústavu státu a práva AV ČR, JUDr. Milana Kindla, CSc., proděkana Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, a PhDr. Zdeňka Zbořila, prorektora Vysoké školy politických a společenských věd, s.r.o. v Kolíně.

PhDr. Zdeněk Zbořil v odborném vyjádření z oboru politologie a historie ze dne 16.6.2006 mimo jiné konstatoval, že teze o překonání kapitalismu revoluční cestou obsažená v aktualizovaném programu KSM je příliš nejasná a zjednodušující, protože jednak odkazuje na veřejnosti známý historický kontext pojmu revoluce, jehož součástí jsou např. Velká francouzská revoluce, její jakobínský teror, Pařížská komuna 1871 či Velká říjnová revoluce roku 1917 v Rusku, ale i další revoluční změny politických režimů v zemích střední a východní Evropy po 2. světové válce.

JUDr. Milan Kindl, CSc., ve vyjádření k Programu KSM ze dne 29.6.2006 uvedl, že nahrazení slovního spojení „usiluje o revoluční překonání“ spojením „stojí na straně úsilí o revoluční překonání“ představuje snad jen to, že namísto vlastního úsilí bude podporováno úsilí jiných, i tuto změnu však nelze dovodit nesporně („stojí na straně“ může logicky znamenat i aktivní připojení apod.). Za klíčový ovšem JUDr. Milan Kindl, CSc., považuje použitý termín revoluce, resp. revoluční. Tento termín v obecném jazyce představuje zásadní komplexní změnu systému, zde zřejmě společenského. Že má jít o zásadní a komplexní změnu v systému právě společenského a ne jiného lze jednoznačně dovodit právě z toho, že má jít o revoluční překonání kapitalismu. V zásadě ovšem každý má právo usilovat ústavně konformními prostředky o třeba i zásadní a komplexní změnu společenského systému, pochopitelně ovšem v rámci čl. 5 a dalších Ústavy, jakož i v rámci čl. 2 odst. 1 nebo čl. 3 odst. 1 a dalších Listiny. Program (žalobce) nepoužívá výrazu revoluce s konkrétním přídomkem, který by jednoznačně určoval, že má vůbec jít o zásadní změnu společenského systému, a už vůbec nelze jednoznačně dovodit, že by mělo jít o změnu násilnou, směřující k potlačení práv a svobod jiných apod. To se samozřejmě vnucuje díky historickým reminiscencím spojeným s použitým termínem komunistický, avšak ze samotného termínu revoluce to bez dalšího dovodit nelze. Avšak právě proto, že existuje historická zkušenost s „revolučním překonáváním kapitalismu,“ nelze jednoznačně říci ani to, že by prohlášení

v programu (KSM) byla ústavně konformní. O jejich souladu s ústavními principy, na nichž je Česká republika založena, existují proto vážné pochyby právě díky historické zkušenosti s revolučním překonáváním kapitalismu v dosavadních lidských dějinách. Jde ovšem jen o pochyby. JUDr. Milan Kindl, CSc., dodal, že na straně druhé se historický výklad obecně v teorii práva považuje za nejméně spolehlivý.

Ve stanovisku Ústavu státu a práva Akademie věd ČR k některým částem Programu KSM z hlediska jejich slučitelnosti s Ústavou ČR, popř. se zákonem o sdružování ze dne 30.6.2006, které vypracoval JUDr. Jiří Grospič, CSc., je mimo jiné uvedeno, že žalobce svým programem zřejmě vybočuje ze stanovení cílů běžných občanských sdružení upravujících je svými stanovami. To se projevuje především v Programu KSM, který ve svém úvodu odkazuje zároveň na to, že vychází z učení Lenina. Ten jako jedinou formu revolučního překonání kapitalismu a nastolení ekonomických a společenských podmínek pro budování socialismu odůvodňoval a v praxi v sovětském Rusku realizoval diktaturu proletariátu cestou ozbrojené revoluce, která zajistila násilné vyvlastnění soukromých vlastníků a uplatňovala teror proti odpůrcům totalitního politického systému. Diktatura proletariátu je porušením lidských a občanských práv, mimo jiné práva na soukromé vlastnictví a trvale udržuje v nerovnoprávném postavení značnou část obyvatelstva. Zmíněné části Programu KSM jsou tak v rozporu s demokratickými ústavními principy, jež jsou vyjádřeny v hlavě první Ústavy ČR, jmenovitě v čl. 1, čl. 5 a čl. 9 odst. 2 a též v rozporu se základními právy garantovanými v čl. 3 odst. 1, čl. 11 odst. 1 a 2 Listiny. Protiústavní charakter některých partií Programu KSM, které jsou rovněž v rozporu s § 4 zákona o sdružování, dle mínění Ústavu státu a práva AV ČR odůvodňuje postup žalovaného podle § 12 odst. 3 zákona o sdružování.

V oznámení o zahájení řízení o rozpuštění žalobce ze dne 20.7.2006 žalovaný informoval žalobce o tom, že upravený „Politický program KSM“ předložený žalovanému byl shledán protiústavním, a že vzhledem k tomu žalovaný zahájil řízení o rozpuštění žalobce.

Ve vyjádření k zahájení řízení ze dne 3.8.2006 žalobce uvedl, že je zcela jednoznačně a nepochybně na straně demokratické společnosti a respektuje demokratický právní stát, což dokládá znění jeho stanov. Konstatoval, že jeho činnost je v souladu jak s Ústavou, tak i s Listinou. Pokud jde o slova revoluční a revoluce, žalobce odkázal na odborné vyjádření PhDr. Zdeňka Zbořila a posudek Západočeské univerzity v Plzni. Dodal, že mu jde skutečně o zásadní změny uspořádání společnosti, ale jediné o změny, které nejsou v rozporu se základními demokratickými principy a které proběhnou demokraticky v souladu s aktuálním právním řádem. Pokud se jedná o formy vlastnictví (o formy vlastnictví výrobních prostředků, nikoli o vlastnictví komplexně, jak se to snaží podsouvat stanovisko JUDr. Grospiče z Ústavu státu a práva AV ČR), je žalobce pro pluralitní vlastnictví a když hovoří o společenském vlastnictví výrobních prostředků, má tím na mysli výrobní prostředky nezbytné a rozhodující pro vývoj společnosti, o jejichž rozsahu a formách vlastnictví by bylo demokraticky rozhodnuto v souladu s právním řádem. Jde tedy o pojetí konformní s čl. 11 Listiny. V podkladech pro rozhodnutí použitý vývod, že žalobci jde o jiný způsob ustanovování politické reprezentace státu, označil žalobce toliko za vývod žalovaného a zároveň konstatoval, že pokud jde komukoli o jiný způsob ustanovování politické reprezentace a proces ustanovování je konformní s demokratickým a právním státem a aktuálním ústavním pořádkem, nejedná se o protizákonnou činnost. Cílem žalobce rovněž není účast ve volbách, navíc není právně doloženo, která část stanov či Programu KSM by měla představovat usilování o činnost vyhrazenou politickým stranám či hnutím. Cílem žalobce je skutečné rozvinutí naplňování všech práv a svobod, v jeho dokumentech se nikde neobjevuje hlásání násilí. Žalobce odmítl, že by vyzýval k jinému boji než politickému. Politologicky sporné

a různě chápané termíny jako násilná revoluce, třídní boj, diktatura proletariátu či třídní zášť se ve stanovách ani v Programu KSM nevyskytují. Co se týče stanoviska Ústavu státu a práva AV ČR, žalobce k němu uvedl, že se jedná o osobní stanovisko zaměstnance tohoto ústavu JUDr. Grospiče a nikoli samotného ústavu; žalobce má přitom vážný důvod považovat JUDr. Grospiče za podjatého. Z výše uvedených důvodů považuje žalobce zahájení řízení o jeho rozpuštění za neoprávněné a žádá o zastavení tohoto řízení.

Napadeným rozhodnutím žalovaný podle ust. § 12 odst. 3 písm. c) zákona o sdružování rozhodl o rozpuštění žalobce s odůvodněním, jak bylo popsáno shora.

Při ústním jednání před soudem konaném dne 19.3.2008 setrval žalobce na podané žalobce. Právní zástupce žalobce poukázal na to, že žalovaný v průběhu řízení měnil svou argumentaci a že v odůvodnění napadeného rozhodnutí svou argumentaci omezil a zúžil toliko na kritiku programového cíle žalobce směřujícího proti vlastnictví jakožto právu garantovanému Ústavou. Protože se úvahy žalovaného týkaly pouze aplikace čl. 11 Listiny, žalobce se v podané žalobě nevyjadřoval k ostatním otázkám, které provázely průběh celého řízení, zejména k otázce způsobu revolučních změn, které jsou deklarovány jako cíl sdružení. Důvod, pro který žalovaný nakonec omezil svou argumentaci na otázku porušování vlastnického práva, spočívá zřejmě v tom, že by jiná argumentace na základě judikatury Evropského soudu pro lidská práva neobstála. Dalším důvodem je zřejmě i skutečnost, že nelze vycházet ani z vyjádření renomovaných ústavů a teoretiků, např. doc. Kindla, který zmínky o revolučních změnách neslučuje s tím, že by se tak muselo dít násilnou cestou. Žalobce zpochybnil i důvod, který je zřejmý z napadeného rozhodnutí, totiž že by jako občanské sdružení nemohl jít jinou cestou než cestou politické strany. Domnívá se, že existuje řada občanských sdružení, které se rovněž vyjadřují k závažným společenským otázkám a chtějí změnit společenskou realitu. V tomto směru jde o výběrový a nekorektní přístup žalovaného namířený proti žalobci. Právní zástupce žalobce ve věci samé dále uvedl, že soukromé vlastnictví nelze chápat jako pojem právní. Čl. 11 Listiny je třeba vnímat v jeho celku, ve znění všech jeho ustanovení, včetně možnosti vyvlastnění zákonnou cestou. Z tohoto pohledu se žalovaný věci nezabýval, ač bylo jeho povinností prokázat, že cíle žalobce směřují k vyvlastnění, jež by bylo v rozporu s Listinou, tj. např. k vyvlastnění v neveřejném zájmu či bez náhrady. Žalovaný při jednání před soudem uvedl, že důvody rozpuštění žalobce jako občanského sdružení jsou v napadeném rozhodnutí pojaty širěji. Skutečnosti, které byly důvodem pro vydání rozhodnutí, spočívají ve způsobu, jakým žalobce prezentuje svůj politický program a svoji činnost. Jde o úsilí žalobce měnit věci, které jsou zakotveny v ústavě a které jsou Ústavou garantovány. Co se týče žalobcovy námítky věcné nepřislusnosti Městského soudu, žalovaný odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Nd 211/2006, podle něhož věcná příslusnost k přezkumu napadeného rozhodnutí přešla s účinností soudního řádu správního na Městský soud v Praze. Dle mínění žalovaného směřuje žalobce otázku svobody projevu s otázkou rozpuštění sdružení při splnění zákonných podmínek. Žalovaný má za to, že jeho rozhodnutí nesměřuje proti svobodě projevu či proti svobodě sdružování. Listina chrání nejenom právo na svobodu projevu a na svobodné sdružování, ale i jiná práva občanů, a všechna tato práva musí být vnímána ve svém celku, ve své vzájemné souvztažnosti s tím, že jedno právo nemůže být nadřazeno jinému. Hranice svobody projevu je v daném případě dána tím, že kontroverzní cíle a záměry žalobce se vyprofilovaly do určitého programového cíle. Žalovaný při jednání taktéž poukázal na čl. 9 odst. 2 Ústavy zakotvující nepřípustnost změn zásadního systému společnosti.

Soud při ústním jednání konaném dne 19.3.2008 rozhodl, že nebude doplňovat dokazování žalobcem navrženými důkazy, neboť dospěl k závěru, že skutkový stav věci byl

žalovaným náležitě zjištěn již na základě důkazů provedených v průběhu správního řízení, zejména na základě Programu KSM, a provádění jakýchkoliv dalších důkazů by proto bylo nadbytečným. Soud neprovedl dokazování ani navrhovanou fotokopii komentáře JUDr. Grospiče k článku 7 Československé ústavy či odbornými vyjádřeními zpracovanými v průběhu správního řízení na žádost žalovaného, neboť tato odborná vyjádření ničím nepřispěla ke zjištění skutkového či právního stavu věci, a proto nebylo důvodu, aby se jimi soud v řízení zabýval, popřípadě aby zkoumal odbornou úroveň zpracovatele jednoho z těchto vyjádření. Soud vzal při jednání na vědomí současný název žalobce dle aktuálního znění jeho stanov, nepovažoval však za nutné doplňovat dokazování čtením aktuálního znění stanov dokládajícího změny provedené Ústřední radou žalobce dne 15.12.2007, tedy až po vydání napadeného rozhodnutí, protože podle § 75 s.ř.s. soud při přezkumu rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Rozsudkem ze dne 19.3.2008 č.j. 9 Ca 138/2006 – 67 Městský soud v Praze žalobu jako ne důvodnou zamítl a současně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Při posouzení věci vyšel soud z následně uvedené právní úpravy:

Podle čl. 20 odst. 1 Listiny právo svobodně se sdružovat je zaručeno. Každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích. Podle odst. 2 občané mají právo zakládat též politické strany a politická hnutí a sdružovat se v nich. Podle odst. 3 výkon těchto práv lze omezit jen v případech stanovených zákonem, jestliže to je v demokratické společnosti nezbytné pro bezpečnost státu, ochranu veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku, předcházení trestným činům nebo pro ochranu práv a svobod druhých.

Podle ust. § 4 písm. a/ zákona o sdružování nejsou dovolena sdružení, jejichž cílem je popírat nebo omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, rozněcovat nenávist a nesnášenlivost z těchto důvodů, podporovat násilí, anebo jinak porušovat ústavu a zákony.

Podle ust. § 12 odst. 3 písm. c/ zákona o sdružování zjistí-li ministerstvo, že sdružení vyvíjí činnost, která je v rozporu s § 4 nebo § 5, neprodleně je na to upozorní a vyzve je, aby od takové činnosti upustilo. Jestliže sdružení v této činnosti pokračuje, ministerstvo je rozpustí. Proti tomuto rozhodnutí je možno podat opravný prostředek k Nejvyššímu soudu České republiky.

Podle čl. 11 odst. 1 Listiny každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje. Podle odst. 2 zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob; zákon může také stanovit, že určité věci mohou být pouze ve vlastnictví občanů nebo právnických osob se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice. Podle odst. 3 vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem. Podle odst. 4 vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.

Podle čl. 26 odst. 1 Listiny každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.

Podle čl. 1 věty druhé Listiny jsou základní práva a svobody nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.

Podle čl. 4 odst. 4 Listiny při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.

Podle § 129 odst. 1 s.ř.s. ve věcech správního soudnictví, v nichž zvláštní zákon svěřuje soudu rozhodování o opravných prostředcích proti rozhodnutím správních orgánů podle části páté hlavy třetí občanského soudního řádu, ve znění účinném k 31. prosinci 2002, lze ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona podat ve lhůtě třiceti dnů od doručení rozhodnutí, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinak, žalobu podle části třetí hlavy druhé dílu prvního tohoto zákona, jsou-li splněny podmínky tam stanovené. Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, má podání žaloby odkladný účinek.

Na základě žalobcem vznesené námitky věcné nepříslušnosti se soud zabýval tím, zda je příslušným k řízení o podané žalobě. Názor žalobce, že k řízení o opravném prostředku (žalobě) proti napadenému rozhodnutí je věcně příslušný Nejvyšší soud, evidentně vychází ze znění poslední věty ustanovení § 12 odst. 3 zákona o sdružování. Žalobce nicméně přehlédl, že zmíněné zákonné ustanovení bylo nepřímo novelizováno ustanovením § 129 odst. 1 s.ř.s.. Ode dne nabytí účinnosti soudního řádu správního (1.1.2003) je podle § 129 odst. 1 s.ř.s. možné v těch věcech správního soudnictví, v nichž zvláštní zákon svěřuje soudu rozhodování *o opravných prostředcích* proti rozhodnutím správních orgánů podle části páté hlavy třetí občanského soudního řádu v jeho znění účinném k 31. prosinci 2002, podat ve lhůtě třiceti dnů od doručení rozhodnutí, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinak, *žalobu podle části třetí hlavy druhé dílu prvního soudního řádu správního*, jsou-li splněny podmínky tam stanovené. Stručně řečeno od 1.1.2003 je třeba proti rozhodnutí žalovaného o rozpuštění občanského sdružení podat žalobu ve smyslu § 65 s.ř.s. a nikoliv opravný prostředek, byť o něm zákon o sdružování jakožto zvláštní zákon nadále hovoří. Věcná a místní příslušnost soudů k řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu se pak řídí ustanovením § 7 odst. 1 a 2 s.ř.s., z něhož vyplývá, že věcně a místně příslušným k projednání a rozhodnutí dané věci je Městský soud v Praze. K témuž závěru dospěl i Nejvyšší soud v usnesení ze dne 15.2.2007 č.j. 26 Nd 211/2006 – 14, jímž bylo rozhodnuto o zastavení řízení o žalobě, kterou žalobce v téže věci podal dne 16.11.2006 u Nejvyššího soudu. Z výše uvedeného plyne, že poučení o možnosti podat proti rozhodnutí ve lhůtě do 30 dnů od jeho doručení žalobu k Městskému soudu v Praze, obsažené v napadeném rozhodnutí, je zcela v souladu se zákonem, a že žalovaný tímto poučením nijak neporušil „ústavně i mezinárodně uznávané lidské právo na spravedlivý proces,“ jak namítá žalobce.

O věci samé Městský soud v Praze v zamítavém rozsudku ze dne 19.3.2008 č.j. 9 Ca 138/2006 – 67 uvážil takto:

Za klíčové pro posouzení zákonnosti napadeného rozhodnutí označil soud rozřešení otázky, zda v souzené věci byly naplněny zákonem stanovené důvody pro rozpuštění žalobce. Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že důvodem pro rozpuštění žalobce byl závěr žalovaného, že žalobce navzdory předchozí výzvě pokračuje ve veřejné prezentaci svého programu („Program KSM“), v němž se hlásí k úsilí směřujícímu k popření práva soukromého vlastnictví výrobních prostředků, jež je garantováno článkem 11 odst. 1 Listiny. Tuto žalobcovu činnost žalovaný vyhodnotil jako činnost, která je v rozporu s § 4 písm. a/ zákona

o sdružování, když shledal, že cíl sledovaný žalobcem, tj. odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků, je v rozporu s ústavou a zákony. S uvedeným závěrem žalovaného správního orgánu se soud v plném rozsahu ztotožnil.

Ze znění Programu KSM, v němž žalobce mj. formuluje své veskrze politické názory o potřebě změny společenského zřízení, lze seznat, že „konečným cílem,“ k němuž úsilí žalobce směřuje, je vybudování společnosti komunistické. Tohoto cíle má být dle žalobce dosaženo revolučním překonáním kapitalismu a nastolením ekonomických a společenských podmínek pro budování socialismu, který představuje první stupeň k vytvoření komunistické společnosti. Ekonomickou podmínkou pro (vy)budování socialismu je dle znění Programu KSM *odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků a jeho nahrazení vlastnictvím společenským*. Žalobcovo prohlášení obsažené v programu, že *stojí na straně úsilí* o nastolení této ekonomické podmínky pro vybudování socialismu, nelze vykládat jinak, než že žalobce takové úsilí plně schvaluje, podporuje a prosazuje. Formulační změnu provedenou v Programu KSM po výzvě žalovaného ze dne 25.11.2005 (záměna slova „usiluje“ slovním spojením „stojí na straně úsilí“) považuje soud pouze za „kosmetickou“ úpravu, která nepředstavuje zásadní změnu v celkovém vyznění dokumentu. I po provedené aktualizaci je totiž evidentní, že žalobce se nadále hlásí a připojuje k úsilí o vybudování komunistické společnosti, k němuž má dojít výše popsáním způsobem.

Soud v odůvodnění zamítavého rozsudku přisvědčil závěru žalovaného, že úsilí směřující k odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků a jeho nahrazení vlastnictvím společenským, k němuž se žalobce ve svém programu přihlásil, je v rozporu s právem každého vlastnit majetek, jež je zaručeno článkem 11 odst. 1 Listiny. Soud zdůraznil, že Listina představující součást ústavního pořádku České republiky deklaruje vlastnické právo jako jedno ze základních lidských práv, která jsou podle článku 1 věty druhé Listiny nezadatelná, nezczizitelná, nepromlčitelná a *nezrušitelná*. Za relevantní označil soud rovněž čl. 26 odst. 1 Listiny, garantující každému právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, *jakož i právo podnikat* a provozovat jinou hospodářskou činnost. Nezrušitelným lidským právem je tedy i právo každého podnikat, tj. zvolit si jako své povolání podnikatelskou činnost a tuto pak vykonávat. Naplnění tohoto práva je nepochybně úzce spojeno právě s vlastnictvím výrobních prostředků, neboť k tomu, aby mohl svobodně vykonávat zvolenou profesi, musí soukromý podnikatel zpravidla vlastnit určité výrobní prostředky (soukromý zemědělec traktor, soukromý podnikatel podnikající ve stavebnictví stavební stroje atd.). Odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků by tedy nevyhnutelně znamenalo nepřiměřený zásah do Listinou zaručeného práva podnikat, které by tím bylo ve své podstatě znemožněno. Právě z tohoto důvodu, a nepochybně i vzhledem k historickým zkušenostem s potlačováním soukromého vlastnictví výrobních prostředků v době následující po únoru 1948, ústavní normy České republiky zaručují právo každému právo vlastnit majetek, které zahrnuje též právo jednotlivce („soukromníka“, „soukromého podnikatele“) vlastnit majetek v podobě výrobních prostředků potřebných k výkonu jeho povolání.

K argumentaci, v níž se žalobce dovolává článku 11 odst. 2 a 4 Listiny, soud předně uvedl, že znění Programu KSM hovoří o odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků jako celku, bez jakýchkoliv výjimek. Listinou garantované soukromé vlastnictví výrobních prostředků však nemůže být jako celek zrušeno (slovy žalobce „odstraněno“), a to ani formou zákona vydaného postupem předvídaným v článku 11 odst. 2 Listiny. K odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků stejně tak nemůže dojít ani cestou vyvlastnění ve smyslu článku 11 odst. 4 Listiny. Zákon, jenž by za majetek nezbytný

k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu, který smí být jen ve vlastnictví státu, popř. obce nebo určených právnických osob, označil veškeré výrobní prostředky nacházející se ve vlastnictví jednotlivců – soukromých podnikatelů, a tím v souladu se záměrem žalobce zcela odstranil soukromé vlastnictví výrobních prostředků, by byl nepochybně v rozporu s výše zmíněnými články 11 odst. 1 a 26 odst. 1 Listiny, nehledě k tomu, že majetek v podobě výrobních prostředků ve vlastnictví soukromých podnikatelů nelze v jeho souhrnu označit za majetek *nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu*. Protiústavní by byla rovněž snaha o dosažení téhož cíle postupným vyvlastňováním výrobních prostředků v soukromém vlastnictví. Jak již bylo uvedeno, základní lidská práva vlastnit majetek (tj. i majetek v podobě výrobních prostředků) a podnikat jsou nezrušitelná. Podle článku 4 odst. 4 Listiny musí být při používání ustanovení o mezích těchto základních práv *šetřeno jejich podstaty a smyslu* a jejich případná omezení stanovená zákonem nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena. Zákon tedy může stanovit limity vlastnického práva, jakož i práva podnikat, musí však přitom zachovat (šetřit) podstatu a smysl těchto práv, což znamená, že nemůže tato práva úplně zrušit (odstranit). Uvedený závěr samozřejmě dopadá i na zákony vyhrazující určitý majetek jen do vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob či na zákony upravující podmínky vyvlastnění nebo nuceného omezení vlastnického práva. Jestliže by formou takových zákonů došlo k vyvlastnění výrobních prostředků v rukou jednotlivců a tím k faktickému popření práva svobodně podnikat a práva vlastnit pro tento účel potřebný majetek, jednalo by se - i s vědomím existence právní úpravy obsažené v žalobcem citovaném článku 1/1 Dodatkového protokolu k Úmluvě a článku 1/2 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech - o protiústavní zásah do podstaty a smyslu uvedených lidských práv, o jejich zrušení (nikoliv omezení), které Listina nepřipouští.

K námitce žalobce, že český právní řád nedefinuje soukromé a společenské vlastnictví a že se jedná o teoretické pojmy, soud uvedl, že obsah obecně užívaného pojmu „soukromé vlastnictví“ je všeobecně srozumitelný a nepochybný; proto není ani v nejmenším zapotřebí, aby byl tento pojem právem definován. Tímto pojmem je označováno vlastnické právo jednotlivce – subjektu soukromého práva (fyzické či právnické osoby), odlišného od státu a jiných veřejnoprávních uskupení. Úsilím o odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků, na jehož straně dle znění Programu KSM žalobce stojí, je vzhledem k vyloženému obsahu pojmu „soukromé vlastnictví“ nutno rozumět úsilí o odstranění stavu, kdy se výrobní prostředky nachází ve vlastnictví individuálních fyzických či právnických osob jakožto subjektů soukromého práva. Tento stav je, jak již bylo řečeno, garantován ústavněprávními normami; úsilí o jeho odstranění je tudíž nutně protiústavní.

Soud souhlasil s tím, že výkon vlastnického práva není neomezený. Individuální vlastník – subjekt soukromého práva je při výkonu svého vlastnického práva často limitován formou zákonů stanovících různá omezení vlastnického práva. Taková omezení jsou v souladu s koncepcí vlastnického práva zakotvenou v článku 11 odst. 3 Listiny, který stanoví, že vlastnictví zavazuje, nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy a jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem. Veřejnoprávní regulace výkonu vlastnického práva individuálního vlastníka však ještě neznamená, že „soukromé vlastnictví“ ve smyslu vyloženém v předchozím odstavci neexistuje, neboť bylo v důsledku této regulace změněno na vlastnictví společenské, jak tvrdí žalobce. Soud příkladmo uvedl, že vlastní-li soukromý zemědělec traktor, je povinen při jeho užívání (tj. při výkonu vlastnického práva k předmětu vlastnictví) dodržovat zákonem stanovené příkazy a omezení, např. dodržovat

silniční předpisy při jízdě po pozemní komunikaci. To však neznamená, že jeho vlastnické právo k traktoru tím ztrácí svůj individuální charakter a mění se ve vlastnictví společenské. Soud vyslovil nesouhlas s názorem žalobce, že soukromé vlastnictví v „krystalicky čisté“ podobě je dnes jen to, které pochází z trestné činnosti. Příkladem zmíněný traktor, stejně jako věci osobní potřeby, které si soukromý zemědělec zakoupí v obchodě, jistě nejsou ve společenském vlastnictví, ale v individuálním, ryze soukromém vlastnictví fyzické osoby.

Soud dále konstatoval, že závěry žalovaného obsažené v odůvodnění napadeného rozhodnutí vychází výlučně z hodnocení Programu KSM, jehož znění je nesporné. Žalovaný v napadeném rozhodnutí právně posoudil zjištěný skutkový stav věci, aniž by se jakkoliv dovolával stanoviska JUDr. Grospiče, CSc. (správně stanoviska Ústavu státu a práva Akademie věd ČR, které jmenovaný vypracoval). Soud považoval za nutné zdůraznit, že právní posouzení věci, to jest rozřešení otázky, zda byly naplněny zákonem taxativně vymezené důvody pro vydání rozhodnutí o rozpuštění žalobce, je úkolem žalovaného správního orgánu, nikoliv úkolem jím oslovených odborníků. V souzené věci stojí závěry, jimiž žalovaný zdůvodnil rozhodnutí o rozpuštění žalobce, výlučně na posouzení otázky, zda je žalobcem hlášené úsilí, resp. přihlášení se k úsilí o odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků, v souladu s Listinou a Ústavou. Touto otázkou se žádný z odborníků oslovených v průběhu řízení žalovaným ve svém vyjádření nezabýval. Jejich odborná vyjádření tedy ničím zásadním nepřispěla ke zjištění skutkového či právního stavu věci, nesloužila žalovanému jako podklad pro rozhodnutí o věci samé, a proto nebylo důvodu, aby žalovaný obsah těchto vyjádření, z nichž ve svých závěrech nečerpal, v napadeném rozhodnutí uváděl a vypořádával se s nimi. Z této důvodu (nevýznamnost odborných vyjádření pro rozhodnutí žalovaného o věci samé) shledal soud irelevantními i námitky, jimiž žalobce brojil proti osobě JUDr. Grospiče, CSc., jeho vědeckému profilu a údajné podjatosti. Podotkl, že jmenovaný odborné stanovisko vypracoval nikoliv jako soukromá osoba, ale jménem Ústavu státu a práva Akademie věd ČR jako vědecký pracovník tohoto ústavu. Z názvu stanoviska „Stanovisko Ústavu státu a práva AV ČR k některým částem programu“ a též ze skutečnosti, že stanovisko jménem ústavu podepsal jeho ředitel, je zřejmé, že se jedná o stanovisko celého ústavu, nikoliv o prezentaci „současných osobních názorů“ JUDr. Grospiče, CSc. Žalovaný proto nepochybil, když se odmítl zabývat nekonkrétní námitkou podjatosti JUDr. Grospiče, CSc., uplatněnou v průběhu řízení žalobcem.

Soud v zamítavém rozsudku dospěl k závěru, že odůvodnění napadeného rozhodnutí je plně v souladu s § 68 odst. 3 správního řádu. Konstatoval, že v odůvodnění napadeného rozhodnutí jsou uvedeny úvahy, jimiž se žalovaný správní orgán řídil při hodnocení podkladů pro jeho vydání (tímto podkladem byl především Program KSM), jakož i úvahy týkající se právního posouzení věci. Za neopodstatněnou označil soud námitku, podle níž žalovaný v odůvodnění rozhodnutí neuvedl jedinou větu z Programu KSM, ani jedinou právní normu, kterou měl žalobce porušit. V napadeném rozhodnutí je totiž výslovně citována sporná pasáž z Programu KSM týkající se úsilí o odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků, k němuž se žalobce přihlásil, a stejně tak jsou zde srozumitelně popsány právní úvahy, jimiž žalovaný zdůvodnil naplnění zákonem stanovených podmínek pro vydání rozhodnutí o rozpuštění žalobce. Důvodem pro rozpuštění žalobce, zřejmým z napadeného rozhodnutí, byl závěr žalovaného, že žalobce navzdory předchozí výzvě pokračuje ve veřejné prezentaci svého programu („Program KSM“), v němž se hlásí k úsilí směřujícímu k popření práva soukromého vlastnictví výrobních prostředků, jež je garantováno článkem 11 odst. 1 Listiny. Tuto žalobcovu činnost žalovaný vyhodnotil jako činnost, která je v rozporu s § 4 písm. a/ zákona o sdružování, když shledal, že cíl sledovaný žalobcem, tj. odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků, je v rozporu s Ústavou a Listinou. Soud v odůvodnění

zamítavého rozsudku přisvědčil žalovanému v tom, že vytvoření programu, v němž jsou formulovány cíle, o jejichž dosažení žalobce coby občanské sdružení usiluje nebo které plně schvaluje, podporuje a prosazuje („stojí na straně úsilí“ o jejich dosažení), a následná veřejná prezentace tohoto programu jsou ze strany žalobce činností ve smyslu § 12 odst. 3 zákona o sdružování. Tentýž zákon pak v § 4 písm. a/ prohlašuje za nedovolená sdružení, jejichž cílem je „...jinak porušovat ústavu a zákony.“ Žalovaný tedy dle názoru soudu postupoval v souladu s § 12 odst. 3 písm. c/ zákona o sdružování, když rozhodl o rozpuštění žalobce poté, co žalobce i přes předchozí výzvu pokračoval v činnosti spočívající v prezentaci výše uvedeného protiústavního cíle.

Soud nevešel ani na námitky, v nichž se žalobce dovolával svobody projevu, práva svobodně vyjadřovat své názory a práva svobodně vyhledávat a rozšiřovat ideje a informace ve smyslu článku 17 Listiny a mezinárodních úmluv jím zmíněných v podané žalobě. Ve shodě s názorem žalovaného soud konstatoval, že žalobcovo právo na svobodu projevu nelze nadřazovat ostatním základním lidským právům a svobodám, které je třeba vnímat v jejich vzájemné souvztažnosti. V souzené věci je základním lidským právem, jehož výkon byl napadeným rozhodnutím dotčen, právo svobodně se sdružovat zaručené článkem čl. 20 Listiny. Podle odstavce 3 tohoto článku lze výkon práva svobodně se sdružovat omezit jen *v případech stanovených zákonem*, jestliže to je v demokratické společnosti nezbytné pro bezpečnost státu, ochranu veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku, předcházení trestným činům nebo pro ochranu práv a svobod druhých. Zákonem, jenž stanoví případy možného omezení výkonu sdružovacího práva, je zákon o sdružování, který vymezuje, jaká sdružení nejsou dovolena, a stanoví též podmínky, za kterých lze již existující občanské sdružení rozpustit. Důvod pro rozpuštění sdružení upravený v § 12 odst. 3 písm. c/ zákona o sdružování je nepochybně jedním z případů předvídaných článkem 20 odst. 3 Listiny, neboť v demokratické společnosti nelze z hlediska ochrany práv a svobod druhých tolerovat taková sdružení, která by *vyvíjela činnost* jsoucí v rozporu s § 4 nebo § 5 zákona o sdružování. Za takovou činnost lze dle mínění soudu jistě považovat též trvající veřejnou prezentaci programu formulujícího protiústavní cíle, které občanské sdružení schvaluje, podporuje a prosazuje, o jejichž dosažení usiluje nebo „stojí na straně úsilí“ o jejich dosažení. Soud podotkl, že žalobcova svoboda projevu a jeho právo šířit ideje a informace v žádném případě nejsou bezbřehé. Pokud by přípravný výbor žalobce vyjádřil názor, že založené sdružení stojí na straně úsilí, jehož cíl spočívá v porušování základních lidských práv, již ve stanovách připojených k návrhu na registraci sdružení, musel by žalovaný registraci takového sdružení postupem podle § 8 odst. 1 písm. c/ zákona o sdružování odmítnout, neboť by se jednalo o sdružení nedovolené. To, že návrhu na registraci žalobce bylo v minulosti vyhověno a žalobce tak právně vznikl, ještě neznamená, že v průběhu své další existence může bez omezení šířit jakékoliv názory, zaštiťujíc se přitom právem na svobodu projevu. Hlásá-li žalobce i přes výzvu ministerstva ve svém programu, že stojí na straně úsilí, jehož cíl je v rozporu s Listinou tvořící součást ústavního pořádku České republiky, je dán důvod pro jeho rozpuštění bez ohledu na to, že žalobcova protizákonná činnost spočívá v „pouhém“ šíření informace o svém programovém cíli. Rozpuštění žalobce je v takovém případě přípustným omezením výkonu sdružovacího práva, které je stanoveno zákonem na základě a v souladu s článkem 20 odst. 3 Listiny.

Závěrem soud konstatoval, že ačkoliv žalovaný ve výzvě ze dne 25.11.2005 upozornil žalobce mj. i na to, že se v jeho případě dle názoru správního orgánu jedná o sdružování za účelem účasti na politickém životě společnosti, což je činnost vyhrazená toliko politickým stranám a politickým hnutím, na kterou se zákon o sdružování podle § 1 odst. 3 písm. a/ nevztahuje, důvodem pro rozpuštění žalobce podle napadeného rozhodnutí nebylo zjištění

žalovaného, že by žalobce v rozporu se zákonem vyvíjel činnost, která je vyhrazena politickým stranám a politickým hnutím. Soud v řízení podle § 65 a násl. s.ř.s. přezkoumává zákonnost napadeného rozhodnutí, a tudíž se může zabývat pouze posouzením těch důvodů pro rozpuštění žalobce, které jsou v přezkoumávaném rozhodnutí obsaženy. Argumentace uplatněná žalobcem při ústním jednání před soudem konaném dne 19.3.2008, vztahující se právě k otázce, zda se žalobce při své činnosti může vyjadřovat k závažným společenským a politickým otázkám, a poukaz na to, že tak činí i jiná občanská sdružení, jsou tudíž pro posouzení zákonnosti napadeného rozhodnutí irelevantní.

Na základě žalobcem podané kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 28.8.2009 č.j. 7 As 29/2008 – 104 rozhodl, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19.3.2008 č.j. 9 Ca 138/2006 - 67 se zrušuje a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení. V odůvodnění zrušujícího rozsudku se Nejvyšší správní soud nejprve zabýval námitkou věcné nepřislusnosti městského soudu k projednání žaloby. V této souvislosti nejprve citoval ust. § 12 odst. 3 věta poslední a § 12 odst. 4 věta první zákona o sdružování, ust. § 129 odst. 1 s.ř.s. a ust. čl. XXV bodu 1 zákona č. 151/2002 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím soudního řádu správního, a poté uvedl, že tato ustanovení upravují postup v případech, kdy i poté, co soudní řád správní nabyl účinnosti, zvláštní zákony obsahují ustanovení upravující možnost podat proti rozhodnutí správního orgánu opravný prostředek k soudu. Právě takovým ustanovením je i ust. § 12 odst. 4 zákona o sdružování, které v poznámce pod čarou odkazuje na ust. §§ 244 až 250 o. s. ř. Ust. § 129 s.ř.s. a čl. XXV bod 1 zákona č. 151/2002 Sb., tedy nepřímou novelizací založila právo podat v takových případech buď žalobu podle části třetí hlavy druhé dílu prvního s.ř.s. nebo žalobu podle páté části o.s.ř. ve znění účinném od 1. 1. 2003. Dělicím kritériem je přitom to, zda správní orgán rozhodoval o subjektivním veřejném právu nebo ve věci soukromoprávní. V případě vztahu mezi s.ř.s. a zákonem o sdružování, resp. jeho ust. § 12 odst. 4, se tedy jedná o vztah právního předpisu pozdějšího, který se použije místo právního předpisu dřívějšího (*lex posterior derogat priori*). Subjektivní přesvědčení žalobce o nevýhodnosti řízení vedeného podle s.ř.s. nemůže nic změnit na závěru, že rozhodovat ve věci žaloby proti rozhodnutí ministerstva o rozpuštění sdružení je příslušný soud ve správním soudnictví.

Nejvyšší správní soud poté konstatoval, že k otázce omezení práva svobodně se sdružovat a ke kritériím pro toto omezení se již ve svých rozhodnutích opakovaně vyjádřil ESLP. Nejvyšší správní soud proto poukázal na závěry a východiska vyplývající z judikatury ESLP. Uvedl, že za jeden z nejdůležitějších aspektů práva svobodně se sdružovat ESLP považuje právo jednotlivců vytvořit právnickou osobu za účelem kolektivního jednání ve společném zájmu. I když státy mají právo přesvědčit se, zda jsou cíl sdružení a jeho činnost v souladu s právními předpisy, musí tak činit způsobem, který je v souladu s povinnostmi danými Úmluvou. Omezení práva svobodně se sdružovat mohou ospravedlnit jen přesvědčivé a závažné důvody. Při posuzování, zda je zásah do sdružovacího práva nezbytný ve smyslu čl. 11 odst. 2 Úmluvy, mají státy omezenou míru správního uvážení, která jde ruku v ruce s přísným evropským dohledem vykonávaným jak ve vztahu k právním předpisům, tak i k rozhodnutím, jimiž jsou tyto právní předpisy aplikovány, a to včetně rozhodnutí soudních. ESLP se při přezkumu neomezuje pouze na to, zda žalovaný stát užil své pravomoci v dobré víře, pečlivě a rozumným způsobem, ale musí určit, zda byl sporný zásah přiměřený sledovanému legitimnímu cíli a zda důvody uváděné vnitrostátními orgány pro jeho ospravedlnění byly relevantní a dostatečné (viz rozsudek ze dne 10. 7. 1998, *Sidiropoulos a další proti Řecku*, stížnost č. 26695/95, Reports 1998-IV, bod 40).

Úmluva byla vytvořena z důvodu podpory a udržení ideálů a hodnot demokratické společnosti. Demokracie je jediný politický model předpokládaný Úmluvou a tudíž jediný model s ní slučitelný. Jedinou formou nezbytnosti, která tak může ospravedlnit zásah do výkonu práva upraveného v čl. 11 Úmluvy (jakož i v čl. 8, 9 a 10), je tedy ta, jež vyvěrá z „demokratické společnosti“ (viz rozsudek velkého senátu ze dne 30. 1. 1998, *Sjednocená komunistická strana Turecka a další proti Turecku*, stížnost č. 19392/92, Reports 1998-I, body 43-45). Pojem „nezbytnost“ obsažený v čl. 11 odst. 2 Úmluvy nemá pružnost výrazů jako je „užitečný“ a „žádoucí“. Navíc pluralismus, tolerance a snášenlivost jsou charakteristickými znaky demokratické společnosti. I když zájmy jednotlivců musí být příležitostně podřízeny zájmům skupiny, demokracie neznamená, že názor většiny musí vždy převážit. Vždy musí být dosažena rovnováha, která zajistí spravedlivé a řádné zacházení s menšinami a vyhnutí se zneužití dominantního postavení (viz rozsudek velkého senátu ze dne 29. 4. 1999, *Chassagnou a další proti Francii*, stížnosti č. 25088/94, 28331/95 a 28443/95, ECHR 1999-III, bod 112). ESLP dále uvádí, že svoboda sdružování není absolutní a že v určitých případech je nutné připustit, že povinnost chránit práva upravená Úmluvou může vést k omezení jiných práv a svobod taktéž upravených v Úmluvě. Vybázení konfliktních zájmů a práv jednotlivců je obtížný úkol. Může zahrnovat zvážení politických a sociálních otázek, na které se názor v demokratické společnosti významně liší. V této oblasti musí mít státy širší míru uvážení, protože vzhledem ke znalosti země jsou národní orgány obecně v lepší pozici než ESLP, aby mohly posoudit, zda zde je nebo není „naléhavá společenská potřeba“ schopná ospravedlnit zásah do jednoho z práv zaručených Úmluvou. ESLP také uvedl, že povaha a tvrdost uložených opatření jsou okolnosti, které musí být vzaty v úvahu při posuzování proporcionality zásahu. V některých případech může být použití radikálních nebo i tvrdých opatření, zahrnujících okamžité a trvalé rozpuštění organizace a zabavení jejího majetku, ospravedlnitelné ve smyslu čl. 11 Úmluvy (viz rozsudek ze dne 20. 12. 2001, *Gorzelik a další proti Polsku*, stížnost č. 44158/98, body 59 a 60). V kontextu čl. 11 Úmluvy zdůrazňuje ESLP základní roli, kterou při zajišťování pluralismu a demokracie hrají politické strany, ovšem podotýká, že sdružení vytvořená za jiným účelem jsou pro správné fungování demokracie rovněž důležitá. Je přirozené, že tam, kde občanská společnost funguje, účasti občanů na demokratickém procesu je do značné míry dosaženo prostřednictvím účasti ve sdružení, kde se mohou vzájemně spojovat a dosahovat cílů společně (viz rozsudek velkého senátu ze dne 17. 2. 2004, *Gorzelik a další proti Polsku*, stížnost č. 44158/98, ECHR 2004-I, bod 92). Stát nemusí čekat se zásahem do svobody sdružovací až do chvíle, kdy sdružení začne činit konkrétní kroky neslučitelné s Úmluvou. Avšak rozsáhlá opatření preventivní povahy k potlačení svobody sdružování a vyjadřování jiných názorů než těch, které navádějí k násilí nebo popírají demokratické principy, jakkoliv se mohou státním orgánům jevit určité názory či slova šokující a nepřijatelné a jakkoliv mohou být takové požadavky nezákonné, vedou k poškození demokracie a mnohdy i k jejímu ohrožení (viz rozsudek ze dne 15. 1. 2009, *Sdružení občanů Radko a Paunkovski proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, stížnost č. 74651/01, bod 76). I když je cíl sdružení (obnovení monarchie) v rozporu s ústavou, neznamená to, že zásah do práva sdružovacího je ospravedlnitelný. Sdružení může usilovat o změnu zákonné a ústavní struktury státu, pokud jsou všechny prostředky užité k tomuto cíli zákonné a demokratické a pokud je samotná navrhovaná změna v souladu se základními demokratickými principy. V této věci ESLP rovněž zdůraznil, že neexistují žádné důkazy, že by sdružení pro dosažení svých cílů chtělo použít násilné nebo nedemokratické prostředky a že se zdá, že sdružení nemá reálnou šanci uskutečnit dané změny, které se nesetkají se souhlasem na politické scéně (viz rozsudek ze dne 21. 6. 2007, *Zhechev proti Bulharsku*, stížnost č. 57045/00, body 47 až 50).

Z výše citovaných ustanovení Úmluvy, Listiny a zákona o sdružování a judikatury ESLP dle Nejvyššího správního soudu vyplývá, že při posuzování zásahu do svobody sdružovací je nutno zhodnotit naplnění tří základních kritérií, a to zda zásah 1) byl stanoven na základě zákona, 2) sledoval legitimní zájem a 3) byl v demokratické společnosti nezbytný. Důvody pro ospravedlnění zásahu do svobody sdružovací musí být relevantní a dostatečné. Nezbytnost zásahu pak vyžaduje, aby odpovídal naléhavé společenské potřebě a byl přiměřený sledovaným legitimním zájmům, tj. zájmům uvedeným v čl. 11 odst. 2 Úmluvy a v čl. 20 odst. 3 Listiny. Při posuzování přiměřenosti zásahu je třeba posoudit povahu a tvrdost uložených opatření. Zákaz sdružení by měl být krajním opatřením, ale orgány veřejné moci s ním nemusí čekat až do chvíle, kdy sdružení začne podnikat konkrétní kroky neslučitelné s demokratickými principy. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukázal na nález Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 83/06, publikovaný pod č. 116/2008 Sb., v němž Ústavní soud označil princip přiměřenosti za jeden z esenciálních znaků demokratického právního státu, který zejména předpokládá, že opatření omezující základní práva či svobody nesmějí svými negativními důsledky přesáhnout klady, které představuje veřejný zájem na těchto opatřeních (viz bod 184 citovaného nálezu).

První z výše uvedených kritérií bylo dle Nejvyššího správního soudu v posuzované věci naplněno, neboť ministerstvo mělo pro rozhodnutí o rozpuštění žalobce zákonnou oporu v ust. § 4 písm. a) in fine ve spojení s ust. § 12 odst. 3 písm. c) zákona o sdružování.

Legitimním zájmem (druhé kritérium), který byl zásahem do práva svobodně se sdružovat v daném případě sledován, byla podle odůvodnění rozhodnutí ministerstva ochrana vlastnického práva jako jednoho ze základních atributů demokratického právního státu chráněného mezinárodními úmluvami a ústavním pořádkem (čl. 11 Listiny). Dle Nejvyššího správního soudu nelze mít pochybnost o tom, že ochrana základních principů demokratického právního státu (v konkrétním případě ochrana vlastnického práva) je legitimním zájmem podřaditelným pod čl. 11 odst. 2 Úmluvy a čl. 20 odst. 3 Listiny, jímž může být zásah do práva svobodně se sdružovat odůvodněn. Nejvyšší správní soud se zcela ztotožnil se závěrem městského soudu, že Listinou garantovaná ochrana vlastnictví výrobních prostředků nemůže být jako celek, přinejmenším ve své nejzákladnější podstatě, zrušena, a to ani formou zákona, neboť by to bylo – pokud by se vskutku jednalo o zrušení vlastnictví jako základního soukromoprávního institutu zajišťujícího ekonomickou autonomii jedince na státní moci i na jiných osobách – v rozporu s čl. 9 odst. 2 Ústavy zakazujícím změnu podstatných náležitostí demokratického právního státu. Nejvyšší správní soud souhlasil rovněž s tím, jak městský soud vyložil pojem „soukromé vlastnictví“ a za případný a opodstatněný označil také poukaz městského soudu na čl. 26 odst. 1 Listiny, který mimo jiné garantuje právo podnikat.

K tvrzení žalobce, že mu nelze podsouvat něco, co nehlásal, a pak ho za to trestat, Nejvyšší správní soud uvedl, že proklamuje-li v Programu KSM své úsilí o „odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků a jeho nahrazení vlastnictvím společenským“, jedná se o zcela jednoznačnou formulaci vylučující jakékoli pochybnosti o tom, že cílem žalobce je odejmutí vlastnického práva jako takového. V tomto kontextu nelze rozlišovat mezi vlastnickým právem k výrobním prostředkům a vlastnickým právem k jiným předmětům vlastnictví. Jak vyslovil Ústavní soud v nálezu ze dne 15.3.2000, sp. zn. Pl. ÚS 15/99 (vyhlášený pod č. 80/2000 Sb.), ústavní systém a právní řád České republiky odmítá odlišnou hodnotovou klasifikaci a odlišný stupeň právní ochrany toho, co bylo v minulém režimu označováno za různé typy a formy vlastnictví, a vychází z jednoho univerzálního pojmu vlastnictví.

Třetím kritériem, které musí být podle Nejvyššího správního soudu při zásahu do sdružovacího práva naplněno, je jeho nezbytnost v demokratické společnosti.

Ust. § 4 zákona o sdružování představuje zákonný základ vyžadovaný Listinou i Úmluvou pro zásah do práva svobodně se sdružovat. Citované ustanovení je třeba vždy interpretovat v kontextu dalších podmínek pro tento zásah, které vyplývají z Listiny a Úmluvy. Zásah do práva svobodně se sdružovat tedy může být ospravedlněn pouze takovým jednáním, které je rizikem pro bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost či pořádek, vede k páchání trestné činnosti nebo k ohrožení práv a svobod druhých. *Ministerstvo se proto při posuzování otázky, zda jsou naplněny předpoklady pro rozpuštění sdružení, musí vždy zabývat i tím, zda je tento zásah do práva svobodně se sdružovat proporcionální ve vztahu k porušenému či ohroženému právu nebo zájmu.* K rozpuštění sdružení nepostačuje každé porušení zákona či veřejného pořádku, ale pouze takové, které se svým významem vyrovná omezení sdružovacího práva (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 3. 2009, č. j. Pst 1/2008 - 66, č. 1841/2009 Sb. NSS, bod 60).

Námitka žalobce, že nebylo respektováno jeho právo na svobodu projevu, dle Nejvyššího správního soudu v daném případě úzce souvisí s otázkou, zda byl zásah do sdružovacího práva nezbytný (srovnej např. rozsudek ESLP ze dne 3. 2. 2005, *Partidul Comunistilor (Nepeceristi) a Ungureanu proti Rumunsku*, stížnost č. 46626/99, ECHR 2005-I, bod 44), a to zejména proto, že důvodem rozpuštění žalobce nebylo faktické uskutečňování proklamovaných cílů, ale jen a pouze jejich hlásání. Uvedené otázky tedy nelze v daném případě hodnotit odděleně (srovnej rozsudek ESLP ze dne 7. 12. 2006, *Linkov proti České republice*, stížnost č. 10504/03, body 51 až 53; ESLP zde posuzoval tvrzené porušení čl. 10 a 11 Úmluvy společně). Svoboda projevu je, stejně jako právo svobodně se sdružovat, garantována jak Listinou (čl. 17), tak Úmluvou (čl. 10). Kritéria, jejichž splnění je podmínkou pro možné omezení svobody projevu, vyplývají z čl. 17 odst. 4 Listiny. Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, musí jít o opatření v demokratické společnosti nezbytné, které sleduje legitimní cíl (ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost či ochranu veřejného zdraví a mravnosti). Podle čl. 10 odst. 2 Úmluvy pak může výkon svobody projevu, protože zahrnuje i povinnosti i odpovědnost, podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci. Rovněž v této souvislosti považoval Nejvyšší správní soud za nutné odkázat na judikaturu ESLP, který se již ke vzájemnému vztahu svobody projevu a práva svobodně se sdružovat opakovaně vyjádřil. Podle ESLP je realizace principu pluralismu nemožná bez toho, aby sdružení mohla svobodně vyjádřit své myšlenky a názory. ESLP považuje ochranu názorů a svobodu je vyjadřovat za jeden z cílů svobody sdružování. Toto spojení je obzvláště důležité tam, kde postoj státního orgánu vůči sdružení je reakcí na jeho výroky a názory (viz rozsudek ze dne 21. 6. 2007, *Zhechev proti Bulharsku*, stížnost č. 57045/00, bod 36). Svoboda projevu se pak nevztahuje pouze na informace a myšlenky, které jsou přijímány pozitivně nebo jsou považovány za neurážlivé nebo nedůležité, ale také ty, které pohoršují, šokují nebo ruší (viz rozsudek ze dne 2. 10. 2001, *Stankov a Sjednocená makedonská organizace Ilinden proti Bulharsku*, stížnosti č. 29221/95 a 29225/95, ECHR 2001-IX, bod 86). Tvorba napětí je jedním z nevyhnutelných následků pluralismu, jmenovitě svobodné debaty všech politických myšlenek. Proto role orgánů států za takových okolností nespočívá v odstranění příčiny napětí vyloučením pluralismu, ale v zajištění, že se soutěžící politické skupiny navzájem tolerují (viz rozsudek ze

dne 20. 10. 2005, *Ouranio Toxo a další proti Řecku*, stížnost č. 74989/01, ECHR 2005-X, bod 40). Jedním ze základních principů demokracie je možnost nabídnout řešení problémů prostřednictvím dialogu bez použití násilí, i když je to problematické. Demokracii se daří ve svobodě projevu. Z tohoto pohledu není žádné ospravedlnění pro to, aby byla zakázána skupina pouze z důvodu, že chce veřejně diskutovat určité otázky a hledat na ně podle demokratických pravidel řešení (viz již citovaný rozsudek ve věci *Sdružení občanů Radko a Paunkovski proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, bod 76).

V daném případě nelze dle Nejvyššího správního soudu přehlédnout, že z napadeného rozsudku není zřejmé, zda otázka nezbytnosti zásahu proti žalobci byla vůbec posuzována. *Ministerstvo dovedlo závěr o nutnosti rozpuštění žalobce výhradně z dokumentu zveřejněného na jeho internetových stránkách (Politický program KSM), resp. z upraveného dokumentu (Program KSM), který po upozornění ve smyslu ust. § 12 odst. 3 žalobce ministerstvu poskytl. Nezkoumalo přitom, zda k prezentaci předmětné části programu žalobce docházelo i jinou formou (na shromážděních, konferencích, v rámci publikační činnosti apod.), nezabývalo se podrobněji činností žalobce, jeho postavením a vlivem ve společnosti, tím, jakým způsobem jsou jeho aktivity vnímány veřejností a s jakým se setkávají ohlasem a nezhlednilo ani reálné možnosti žalobce dosáhnout proklamovaných cílů (srovnej např. citovaný rozsudek ESLP ve věci *Zhechev proti Bulharsku*). Správní rozhodnutí tak neobsahuje úvahu o intenzitě hrozby pro demokratické zřízení, vyjma zveřejnění programu na webových stránkách, není popsána konkrétní činnost žalobce, jeho členů či sympatizantů a ministerstvo nezmiňuje ani možné vazby žalobce na jiné politické subjekty, zejména politické strany hlásící se k extrémní levici. Ministerstvo tedy opomenulo zabývat se otázkou, zda zásah odpovídá naléhavé společenské potřebě a byl přiměřený sledovaným legitimním zájmům. V této souvislosti Nejvyšší správní soud zdůraznil, že rozpuštění sdružení je nejtvrdějším představitelným zásahem do práva sdružovacího a že se jedná de facto o „absolutní sankci“, byť nikoliv ve smyslu správního trestání, na čemž nic nemění ani skutečnost, že ministerstvo jinou možnost reakce na chování žalobce vybočující ze zákonných mezí než rozhodnout o jeho rozpuštění nemá. Je proto nezbytné, aby při rozpuštění sdružení bylo vždy přihlédnuto ke všem kritériím, která právní řád pro možné omezení práva svobodně se sdružovat stanoví. Nelze vyloučit, že i pouhé hlásání určitých myšlenek a propagace idejí, bude dostatečným důvodem pro radikální zásah do sdružovacího práva, ale zejména v takových případech je třeba důsledně trvat na náležitém odůvodnění nezbytnosti takového zásahu.*

Nejvyšší správní soud v odůvodnění zrušovacího rozsudku konstatoval, že si s ohledem na historickou zkušenost našeho státu uvědomuje společenskou citlivost hlásání myšlenek vycházejících z komunistické ideologie. Tabuizace kontroverzních, provokativních, extrémních a společensky citlivých témat a zákaz hlásání názorů, které zjevně vybočují z hlavního proudu současného politického myšlení a případně propagují zásadní změny společenských poměrů, které mají případně za určitých okolností být dosaženy násilím či „revolucí“ (k nim lze jistě zařadit i ideologickou platformu „klasického“ komunistického hnutí, k níž se hlásí i žalobce), však může vést postupně k omezení či úplnému potlačení veřejné diskuze o těchto tématech, přičemž právě veřejná diskuze výrazně podporuje svobodné utváření názorů a přispívá k pochopení vlastní historie a vyvarování se dřívějších chyb. Co největší bohatost diskuze o věcech veřejných by měla být státní mocí regulována jen v míře nezbytně nutné (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 367/03, <http://nalus.usoud.cz>). Proti takto extrémním názorům a sdružením založeným k jejich šíření lze proto cestou administrativní represe zasáhnout až tehdy, vznikne-li nikoli jen hypotetické nebezpečí, že uvedené extrémní názory či jejich důsledky mohou začít být

skutečně prosazovány a realizovány. Zůstanou-li však v rovině pokojných diskusí, byť po obsahové stránce třeba i velmi extrémních, není zásadně k jejich administrativnímu potlačování důvodu. Je zřejmé, že mezi hlásáním extrémních názorů a jejich prosazováním a uskutečňováním existuje nezřídka jen velmi tenká a nezřetelná dělící linie. Vzhledem k základní roli, jakou svoboda sdružovací, a s ní spojená svoboda projevu, v pluralitní společnosti hrají, však může administrativní represe v těchto hraničních případech nastoupit teprve tehdy, je-li možno se rozumně domnívat, že nepřikročení k zásahu by již pravděpodobně vedlo k reálnému ohrožení práv a svobod občanů či hodnot, na nichž je demokratický právní stát založen.

Nejvyšší správní soud uzavřel, že pokud ministerstvo dospělo k závěru, že rozpuštění žalobce je přípustným zásahem do práva svobodně se sdružovat (a s tím úzce souvisejícího práva na svobodu projevu), aniž se přitom zabývalo otázkou, zda se jedná o zásah přiměřený a odpovídající naléhavé společenské potřebě, postupovalo v rozporu s právními předpisy. Městský soud pak pochybil tím, že nesprávné rozhodnutí ministerstva aproboval. V daném případě tak došlo k zásahu do Úmluvou i Listinou garantovaného práva (žalobce) svobodně se sdružovat a zároveň do práva na svobodu projevu, přičemž tento zásah nebyl dostatečně odůvodněn, co se týče jeho nezbytnosti. Z výše uvedených důvodů neobstojí argumentace městského soudu týkající se namítaného nerespektování práva na svobodu projevu a jeho závěr, že rozpuštění žalobce bylo v daném případě přípustným omezením výkonu sdružovacího práva v souladu s čl. 20 odst. 3 Listiny, byl nesprávný.

Při ústním jednání konaném u Městského soudu v Praze dne 27.1.2010 žalobce i žalovaný shodně navrhli, aby soud napadené rozhodnutí zrušil. Žalobce uvedl, že na jedné straně je spokojen se závěrem, který Nejvyšší správní soud ve zrušovacím rozsudku učinil, na druhé straně nesouhlasí s důvody, pro které byl rozsudek Městského soudu v Praze zrušen. To se týká zejména kritéria neodůvodnění nepřiměřenosti zásahu Ministerstva vnitra do existence žalobce. Žalobce rovněž nesouhlasí s tím, že Nejvyšší správní soud ani Městský soud v Praze se nezabývaly jím nastolenou otázkou dvojího pojetí vlastnictví. Soudy dle mínění žalobce tuto otázku obešly, a dochází tak ke zkreslenému chápání vlastnického práva v tom směru, že vlastnické právo je chráněno Ústavou České republiky i mezinárodními dokumenty. Žalobce dále podotkl, že vyvlastňovat soukromý majetek je přípustné, pokud se tak děje za náhradu a na základě zákona. To, že by tyto atributy přípustného vyvlastňování nebyly v cílech občanského sdružení, žalobce nikdy netvrdil. Žalovaný při jednání před soudem uvedl, že respektuje zrušovací rozsudek Nejvyššího správního soudu s tím, že tento rozsudek je určitým vodítkem, jak v podobných případech postupovat.

Městskému soudu v Praze, který byl při novém projednání věci vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vyjádřeným ve zrušovacím rozhodnutí (ust. § 110 odst. 3 s.ř.s.), nezbylo než napadené rozhodnutí pro jeho nezákonnost zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1, 4 s.ř.s.). Městský soud v Praze při novém projednání věci dospěl ve shodě se závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu popsaným výše k závěru, že žalovaný pochybil, když v projednávané věci opomněl zabývat se otázkou, zda zásah spočívající v rozpuštění žalobce odpovídal naléhavé společenské potřebě a byl přiměřený sledovaným legitimním zájmům. Dospěl-li žalovaný k závěru, že rozpuštění žalobce je přípustným zásahem do práva svobodně se sdružovat (a s tím úzce souvisejícího práva na svobodu projevu), aniž se přitom zabýval otázkou, zda se jedná o zásah přiměřený a odpovídající naléhavé společenské potřebě, postupoval v rozporu s právními předpisy. Zásah do Úmluvou i Listinou garantovaného práva žalobce svobodně se sdružovat a zároveň do práva na svobodu projevu, k němuž v souzené věci došlo, nebyl dostatečně odůvodněn, co

se týče jeho nezbytnosti. Městský soud v Praze na tomto místě pro stručnost odkazuje na podrobnou argumentaci obsaženou v odůvodnění zrušovacího rozsudku Nejvyššího správního soudu citovaného shora, kterou beze zbytku převzal a z níž nezákonnost napadeného rozhodnutí jednoznačně vyplývá.

Ve druhém výroku tohoto rozsudku přiznal soud žalobci, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení, a to včetně nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 věta první, § 110 odst. 2 věta první s.ř.s.). Náklady, které žalobci v řízení vznikly, spočívají v zaplaceném soudním poplatku z podané žaloby ve výši 2.000,- Kč, zaplaceném soudním poplatku z podané kasační stížnosti ve výši 3.000,- Kč a v nákladech souvisejících s právním zastoupením žalobce advokátem. Tyto jsou tvořeny jednak odměnou za právní zastoupení žalobce advokátem, a to za pět úkonů právní služby (převzetí zastoupení, sepsání žaloby, účast při jednání soudu 19.3.2008, kasační stížnost, účast při jednání soudu 27.1.2010), přičemž sazba odměny za jeden úkon právní služby činí dle advokátního tarifu - vyhlášky č. 177/1996 Sb., 2.100,- Kč (§ 7, § 9 odst. 3 písm. f/ vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění účinném od 1.9.2006), a dále pěti paušálními částkami ve výši 300,- Kč (§ 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění účinném od 1.9.2006). Celková výše nákladů, které žalobci v řízení vznikly, činí 17.000,- Kč. Soud proto uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení v této výši, a to ve stanovené lhůtě k rukám právního zástupce žalobce advokáta JUDr. Čestmíra Kubáta, CSc. (§ 149 odst. 1 o.s.ř. ve spojení s § 64 s.ř.s.)

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost za podmínek uvedených v ustanovení § 102 a násl. s.ř.s., a to ve lhůtě do dvou týdnů po doručení tohoto rozsudku. Kasační stížnost se podává u Městského soudu v Praze, rozhodovat o ní přísluší Nejvyššímu správnímu soudu.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Podle § 104 odst. 3 písm. a/ s.ř.s. je kasační stížnost nepřipustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

V Praze dne 27. ledna 2010

JUDr. Naděžda Řeháková v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Pekárková

